

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства аграрної політики
та продовольства України

_____ № _____

**Порядок
відбору зразків та їх перевезення (пересилання) до уповноважених
лабораторій для цілей державного контролю**

1. Порядок відбору зразків та їх перевезення (пересилання) до уповноважених лабораторій для цілей державного контролю (далі – Порядок) розроблено відповідно до законів України "Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів", "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин" та "Про ветеринарну медицину".

2. Порядок визначає механізм та процедуру здійснення відбору зразків харчових продуктів, кормів, сіна, соломи, побічних продуктів тваринного походження або будь-яких речовин (у тому числі з довкілля), які пов'язані з виробництвом та/або обігом харчових продуктів або кормів, здоров'ям та благополуччям тварин, з метою перевірки шляхом проведення простих або лабораторних досліджень (випробувань) відповідності законодавству про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин.

3. Цей Порядок є обов'язковими для:

державних інспекторів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки харчових продуктів та окремих показників якості (компетентного органу);

операторів ринку з виробництва та/або обігу харчових продуктів або кормів, здоров'ям та благополуччям тварин, у тому числі, що вивозяться (пересилаються) з митної території України або ввозяться (пересилаються) на митну територію України.

4. У цьому Порядку терміни вживаються в значенні, наведеному у законах України "Про основні принципи та вимоги до безпеки та якості харчових продуктів", "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин" та "Про ветеринарну медицину".

5. Відбір зразків харчових продуктів, кормів, сіна, соломи, біологічних матеріалів, побічних продуктів тваринного походження або будь-яких речовин (у тому числі з довкілля) (далі – об'єкти) проводиться посадовими особами компетентного органу.

6. Відбір зразків проводиться без попередження оператора ринку та в його присутності або уповноваженої ними особи, та здійснюється у порядку:

1) планового відбору – для виконання щорічного плану державного контролю та/або щорічного плану державного моніторингу;

2) позапланового відбору – якщо під час здійснення державного контролю виникла обґрунтована підозра щодо невідповідності або існують інші підстави для відбору зразків, встановлені законами України.

Відбір зразків може проводитися за ініціативи оператора ринку або уповноваженої ними особи, у разі їх клопотання до компетентного органу, про що зазначається в акті відбору зразків.

7. При ввезенні на митну територію України об'єктів, їх відбір зразків здійснюється на призначених прикордонних інспекційних постах або у митницях призначення представником регіональної служби державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду на державному кордоні та транспорті компетентного органу за участі представника державного органу, що реалізує державну політику у сфері державної митної справи в присутності оператора ринку або уповноваженої ними особи, у випадках передбачених статтями 43 та 45 Закону України "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин".

8. Оператор ринку або уповноважена ним особа мають забезпечити посадовим особами компетентного органу належні умови для відбору зразків, у тому числі безперешкодний доступ до місця відбору, а також, за потреби, виконання розвантажувальних робіт, сортування за партіями та інше поводження з об'єктами відбору зразків.

9. Відбір зразків полягає у відборі двох юридично та аналітично ідентичних зразків (крім випадків, коли це неможливо здійснити через недостатню кількість відповідного матеріалу або внаслідок того, що харчові продукти є швидкопсувними), один з яких направляється компетентним органом до державної або уповноваженої лабораторії для проведення основного лабораторного дослідження (випробування), а другий вручається оператору ринку і зберігається ним на випадок проведення арбітражного лабораторного дослідження (випробування).

На вимогу та за рахунок оператора ринку здійснюється відбір додаткових юридично та аналітично ідентичних зразків, які передаються оператору ринку та можуть бути використані ним для проведення альтернативних лабораторних досліджень (випробувань).

10. Упаковка (тара), з якої відбираються зразки, розкривається в обсязі, достатньому для відбору, після чого закривається (у разі проколювання упаковки – відповідне місце заклеюється та опечатується) з нанесенням маркування, що містить номер і дату акта відбору зразків, а також загальну вагу (масу) відібраних зразків.

11. Після розкриття упаковки (тари) на ці відбору може здійснюватися фіксація органолептичних змін об'єктів (запах, колір, консистенція, наявність сторонніх домішок тощо). Отримані результати відмічаються в акті відбору.

12. Відбір зразків об'єктів засвідчується актом відбору зразків, що складається за формою, встановленою законодавством.

13. Акт відбору зразків складається у двох примірниках. Усі примірники мають однакову юридичну силу підписуються посадовою особою компетентного органу, яка відбрала зразки засобів, та присутніми при

відборі оператором ринку або уповноваженої ними особи, а також представниками відповідних державних органів, у разі участі у відборі зразків. Один примірник акта залишається у посадової особи, яка здійснила відбір зразків та склала акт, другий – вручається оператору ринку або уповноваженій ним особі.

У разі проведення відбору зразків за відсутності оператора ринку та уповноваженої ним особи відповідний примірник акта відбору зразків надсилається оператору ринку рекомендованим поштовим відправленням протягом двох робочих днів з дня складання акта.

В акті відбору зразків також зазначається перелік показників, за якими має бути проведено відповідне лабораторне дослідження (випробування), а також за можливості – відповідні методи (методики) досліджень (випробувань). У разі відбору зразків в межах фізичної перевірки вантажу, що ввозиться (пересилається) на митну територію України, в акті відбору зразків зазначається відповідний пункт статей 43 та 45 Закон України "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин", який є підставою для здійснення такого відбору.

Відібрані зразки і копія акта відбору зразків передаються до державної або уповноваженої державної лабораторії, визначеної посадовою особою компетентного органу. Копія акта відбору зразків може направлятися електронною поштою, факсом, через інтегровану інформаційну систему Держпродспоживслужби або за допомогою інших засобів.

14. Посадова особа зобов'язана забезпечити відбір зразків, їх маркування, опломбування та поводження з ними у спосіб, що гарантує їх юридичну та аналітичну ідентичність, а також можливість проведення арбітражного лабораторного дослідження (випробування).

Зразки об'єктів пакуються і опломбовуються (опечатуються) у місці відбору, про що зазначається в акті відбору. Після відбору зразків вживають запобіжні заходи для унеможливлення їх заміни та підробки. Маркування відібраних зразків здійснюється посадовою особою компетентного органу, що склала акт відбору зразків, та повинно містити повну інформацію для ідентифікації кожного зразка, у тому числі відомості щодо дати і часу відбору та посадової особи, яка провела відбір зразків.

15. Зразки об'єктів зберігаються і транспортуються в умовах, що забезпечують незмінність параметрів, за якими буде проводитися їх дослідження (випробування).

Відібрані зразки об'єктів перевозяться (пересилаються) до державних або уповноважених лабораторій у спосіб, що гарантує аналогічну температуру зберігання об'єктів та строки з моменту відбору зразків:

об'єкти, що швидко псуються – не більше 2 годин;

об'єкти з строком реалізації більше 72 годин, температурний режим зберігання яких становить від 0 до 8⁰С – не більше 6 годин;

об'єкти, що не вимагають спеціального температурного або іншого режиму зберігання з довготривалим терміном зберігання – не більше 24 годин.

У разі значної віддаленості місця відбору зразків від державної або уповноваженої лабораторії зазначені строки продовжуються на відповідний період за умови забезпечення належного температурного режиму зберігання зразків.

16. Перевезення (пересилання) відібраних зразків до державної або уповноваженої лабораторії здійснюється з використанням матеріально-технічної бази територіальних органів компетентного органу або шляхом залучення у порядку, встановленому Законом України "Про публічні закупівлі", перевізника чи особи, яка надає послуги зв'язку (доставки).

Допускається доставка зразків до відповідної державної або уповноваженої лабораторії оператором ринку або уповноваженою ним особою за умови дотримання необхідного температурного режиму та забезпечення цілісності відповідної упаковки (тари) і пломб (печаток).

17. Оператор ринку зобов'язаний забезпечити зберігання зразка, наданого йому на випадок арбітражного лабораторного дослідження (випробування), та поводження з ним у спосіб, що гарантує його юридичну та аналітичну ідентичність, а також можливість проведення арбітражного лабораторного дослідження (випробування).

18. Відбір зразків здійснюється з кожної партії та в межах граничних норм, встановлених відповідними нормативно-правовими актами або національними стандартами України.

Визначення партії для об'єктів здійснюється відповідно до законів України "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин", "Про основні принципи та вимоги до безпечності харчових продуктів" та "Про ветеринарну медицину".

19. Відбір зразків об'єктів, що реалізується на агропродовольчих ринках, та їх дослідження проводиться спеціалістами державних лабораторій ветеринарно-санітарної експертизи на агропродовольчих ринках відповідно до правил ветеринарно-санітарної експертизи, без оформленням актів відбору зразків. У місці відбору зразків, їх відбір проводиться згідно з нормами (обсягами), зазначеними у Додатку до цього Порядку, у спеціальну тару, з її маркуванням із зазначенням інформації про власника, дати і часу відбору.

20. Лабораторне дослідження (випробування) відібраних зразків об'єктів проводиться у строки, як передбачено відповідними методами (методиками) досліджень (випробувань).

**Директор Департаменту
аграрної політики
та сільського господарства**

В. Топчій

Додаток

до Порядку відбору зразків та їх перевезення (пересилання) до уповноважених лабораторій для цілей державного контролю

НОРМИ

відбору зразків харчових продуктів для проведення державної ветеринарно-санітарної експертизи в державній лабораторії ветеринарно-санітарної експертизи на агропродовольчому ринку

<i>Назва продукції</i>	Кількість продукції, яка необхідна для органолептичних та фізико-хімічних досліджень
Молоко	250 мл
Сметана, вершки	100 г
Сир кисломолочний	100 г
Інші кисломолочні продукти	100 г
Масло вершкове	100 г
Сир твердий	50 г
М'ясо	400 г
Сало	20 г (з кожного шматка)
Вироби ковбасні	50 г
Вироби копчені м'ясні	50 г
Яйця	10 шт
Жири тваринного походження (топлені)	50 г
Жири рослинного походження	200 г
Риба свіжа, морожена, солена, копчена	2-3 екземпляри
Риба дрібна (тюлька, мойва тощо)	200 г
Мед	150 г
Фрукти і ягоди свіжі	200 г
Фрукти сушені	100 г
Картопля	2-3 середні бульби
Зелень свіжа	50 г
Овочі свіжі	300 г
Овочі сушені	100 г
Овочі, фрукти квашені з розсолем	250 г
Салати овочеві мариновані	100 г
Гриби свіжі	окремі екземпляри
Гриби сушені	25 г
Насіння соняшнику та інше зерно олійних культур	100 г
Зерно, зернопродукти (крупа тощо)	500 г
Борошно, крохмаль	200 г
Горіхи	100 г

Примітка: Для радіометричного дослідження додатково відбирають зразки вагою 0,3-1 кг від кожного виду продуктів згідно з методиками досліджень і паспортом даного типу радіометра.

Зразки продуктів, в яких вміст радіонуклідів не перевищує максимально допустимого рівня, використовують для дослідження органолептичних характеристик і фізико-хімічних та біохімічних показників.

